

Jak działają NATO i UE

ANDRZEJ PIERZCHAŁA

NERDY NOCĄ NA LEWO
2022.03.05

Po kolei

- Czym jest NATO, a czym nie jest
- Czym jest Unia Europejska, a czym nie jest
- Trochę historii niezbędnej do zrozumienia współczesności
 - świat po II wojnie światowej
 - przyczyny powstania i cele istnienia różnych wspólnot międzynarodowych
 - traktaty, instytucje poboczne
 - rozszerzanie NATO i Wspólnoty Europejskiej
- Główne działania NATO
- Co to jest SWIFT
- Sankcje Unii Europejskiej
- Bonus: dyskurs polityczny

Metodologia

- sprawiedliwość
≈ prawo
- moralność i etyka ≈ przekonania i zasady
- fakty ≈ interpretacje
- kalkulacje ≈ emocje
- przekaz medialny i instytucjonalny
≈ odbiór społeczny

Co to jest NATO

- czym NATO jest

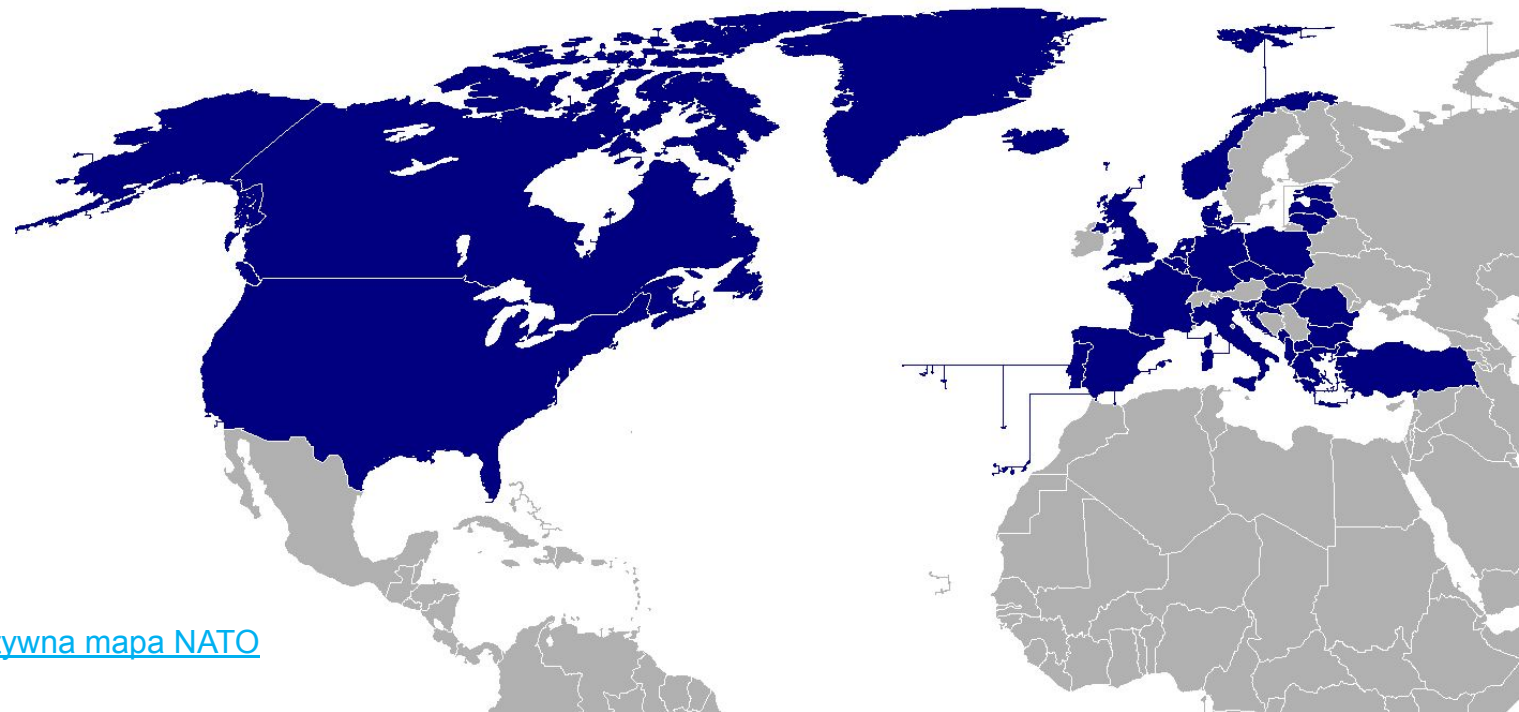
- **sojusz polityczno–wojskowy** skupiający 30 państw członkowskich z Europy i Ameryki Północnej
- system **bezpieczeństwa zbiorowego**
- **pakt obronny**

- kto należy do NATO

- **dwadzieścia osiem** krajów Europy i **dwa** Ameryki Północnej
- 6 z 10 największych gospodarek świata (nominalne PKB)

[Interaktywna mapa NATO](#)

Czym NATO nie jest

- **nie jest** paktem ofensywnym
- **nie jest** unią, federacją ani konfederacją, ale łączy niektóre ich cechy
- **nie jest** też inną formą mającą indywidualną suwerenność

Działania krajowe a działania NATO

W skład NATO wchodzi wiele krajów o różnorodnych potrzebach i polityce, prowadzące czasami własne operacje wojskowe.

- nie każda operacja wojskowa członka NATO lub ich grupy jest operacją NATO
- działaniami NATO są:
 - reakcje na działanie **Artykułu 5. Traktatu Północnoatlantyckiego**
 - wspólne operacje wojskowe NATO
 - ćwiczenia wojskowe NATO

Artykuł 5. [Traktatu Północnoatlantyckiego](#)

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich [...] udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.

Co to jest Unia Europejska (dziś)

- kiedy powstała
 - powstała 1 listopada 1993 r.
 - jako organizacja międzynarodowa (w międzynarodowo-prawnym znaczeniu) funkcjonuje od 1 grudnia 2009 r.
- po co powstała
 - aby zapobiec wojnie gospodarczej
 - aby podtrzymać pokojowe stosunki krajów zaangażowanych
 - aby zapobiec kolejnej wojnie w Europie
- **instytucja ewoluująca** zgodnie z życiem ludzi
- organizacja międzynarodowa, konfederacja i federacja
- szereg skomplikowanych zależności między państwami członkowskimi
- wielki, zmęczony, stary smok

Czym UE nie jest teraz i nie była nigdy

- **nie jest** państwem unitarnym
- **nie jest** zbawcą świata / panaceum / lekiem na całe zło
- **nie jest** mocarstwem
- **nie jest** instytucją jednolitą

Pytania?

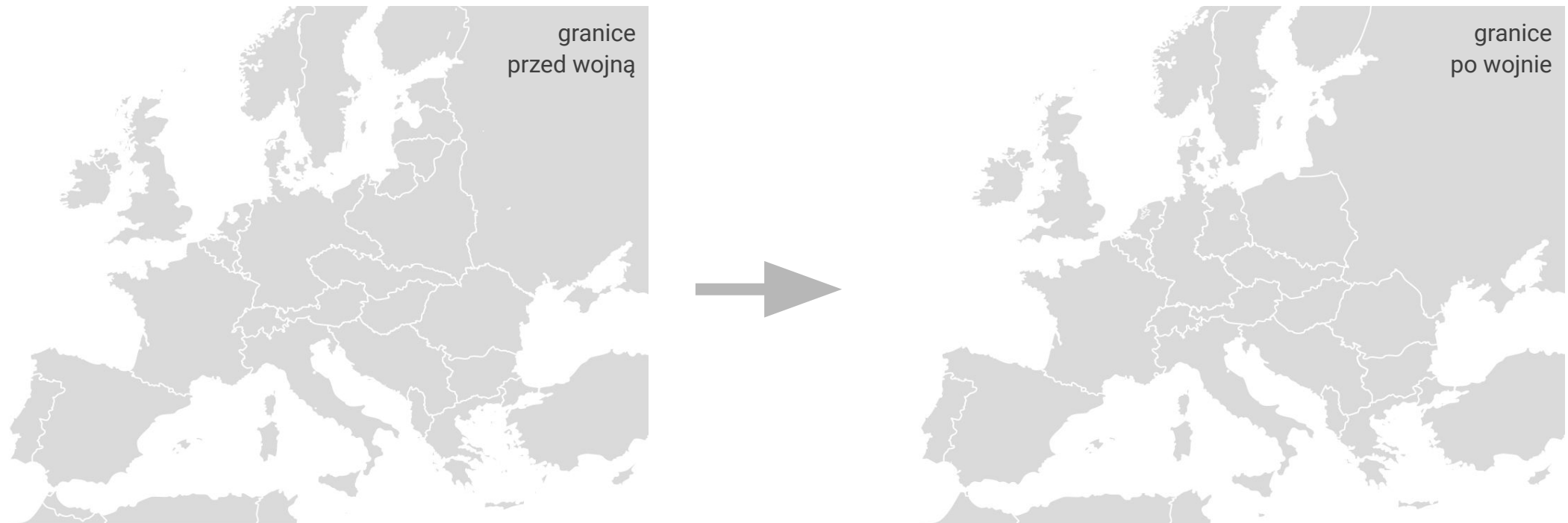
Przechodzimy do historii
niezbędnej do rozumienia
współczesności

Problemy świata po II wojnie światowej

- rozpad świata na dwa (zmęczone) bloki polityczne
- zagrożenia dla tzw. Europy Zachodniej ze strony Bloku Wschodniego
- tradycyjny amerykański izolacjonizm
- lęk Europy przed ewentualnością potęgi militarnej Niemiec

Wielkie zmiany w funkcjonowaniu świata

- nowe ustroje
- blok państw niezaangażowanych
- dekolonizacja
- polityczna dwubiegunowość świata

Co to jest Rada Europy (1949)

- co to jest i skąd się wzięło
- dlaczego była potrzebna
 - promocja demokracji i współpracy, “europejski ONZ”
- **nie ma nic wspólnego z Unią Europejską**

Z czym nie mylić Rady Europy:

- Rada Europejska
- Rada Unii Europejskiej

Traktat Brukselski (1948)

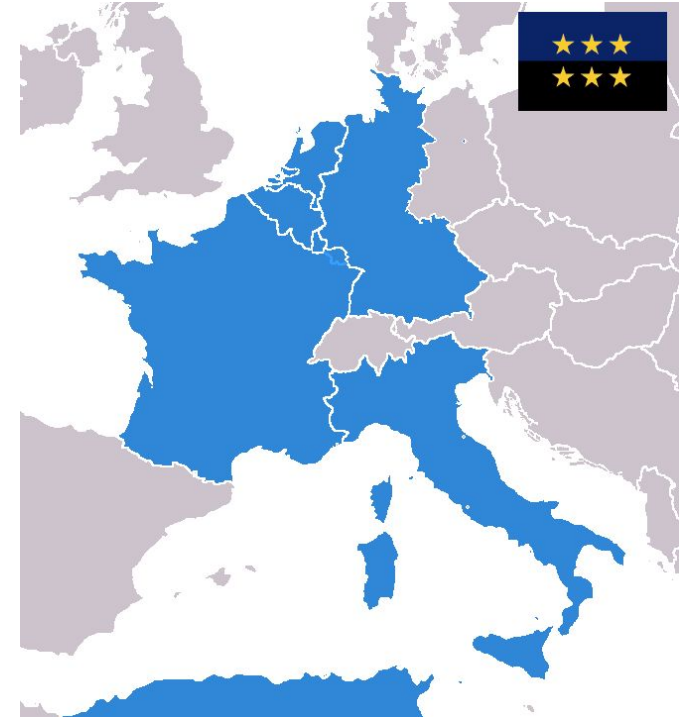
- co to jest i skąd się wzięło
- dlaczego był potrzebny
 - obawa przed **remilitaryzacją Niemiec**
- jeden z **fundamentów NATO**

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (1952)

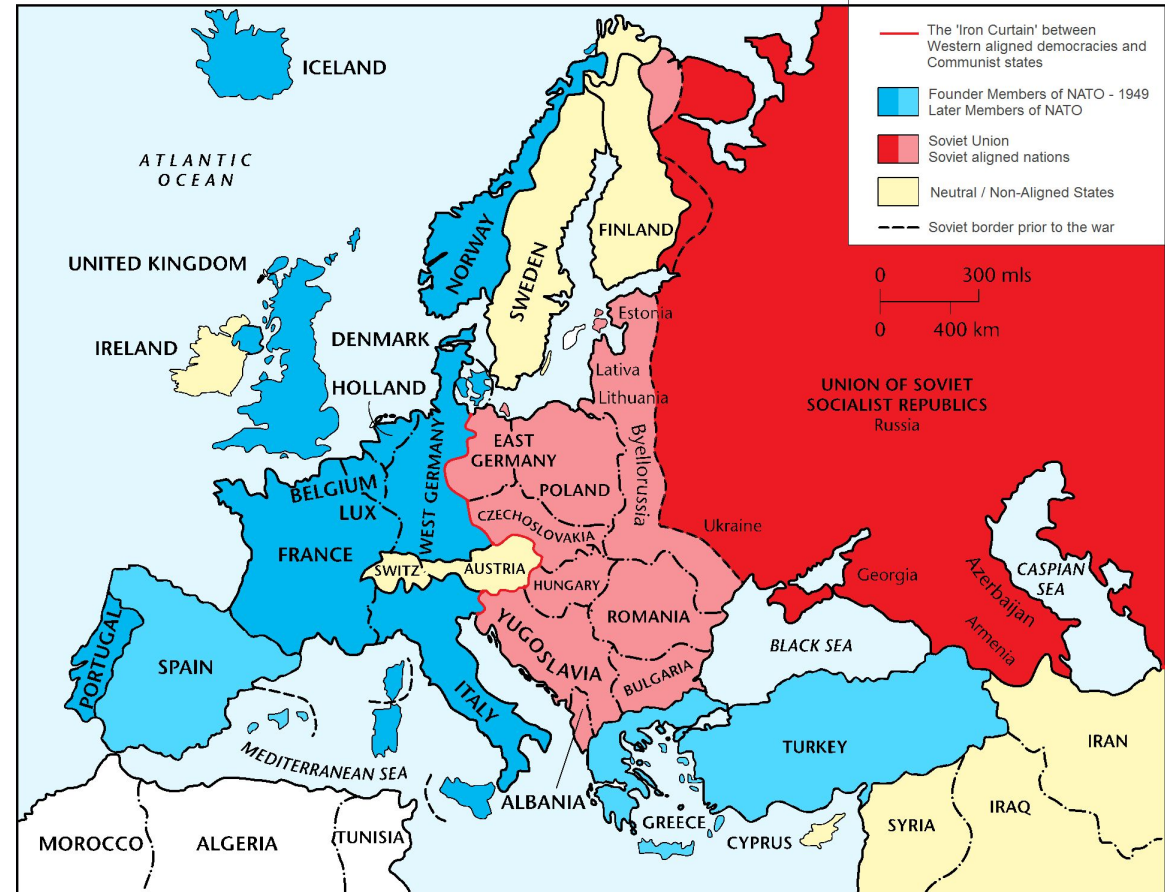
- EWWiS — co to jest i skąd się wzięło
 - Traktat Paryski (1951)
- dlaczego była potrzebna
 - **stabilizacja gospodarcza** Europy
- fundament **integracji europejskiej**

Narodziny NATO

- remilitaryzacja Niemiec (1955)
- doktryna wysuniętej obrony
- Traktat Waszyngtoński (1949)

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) (1958)

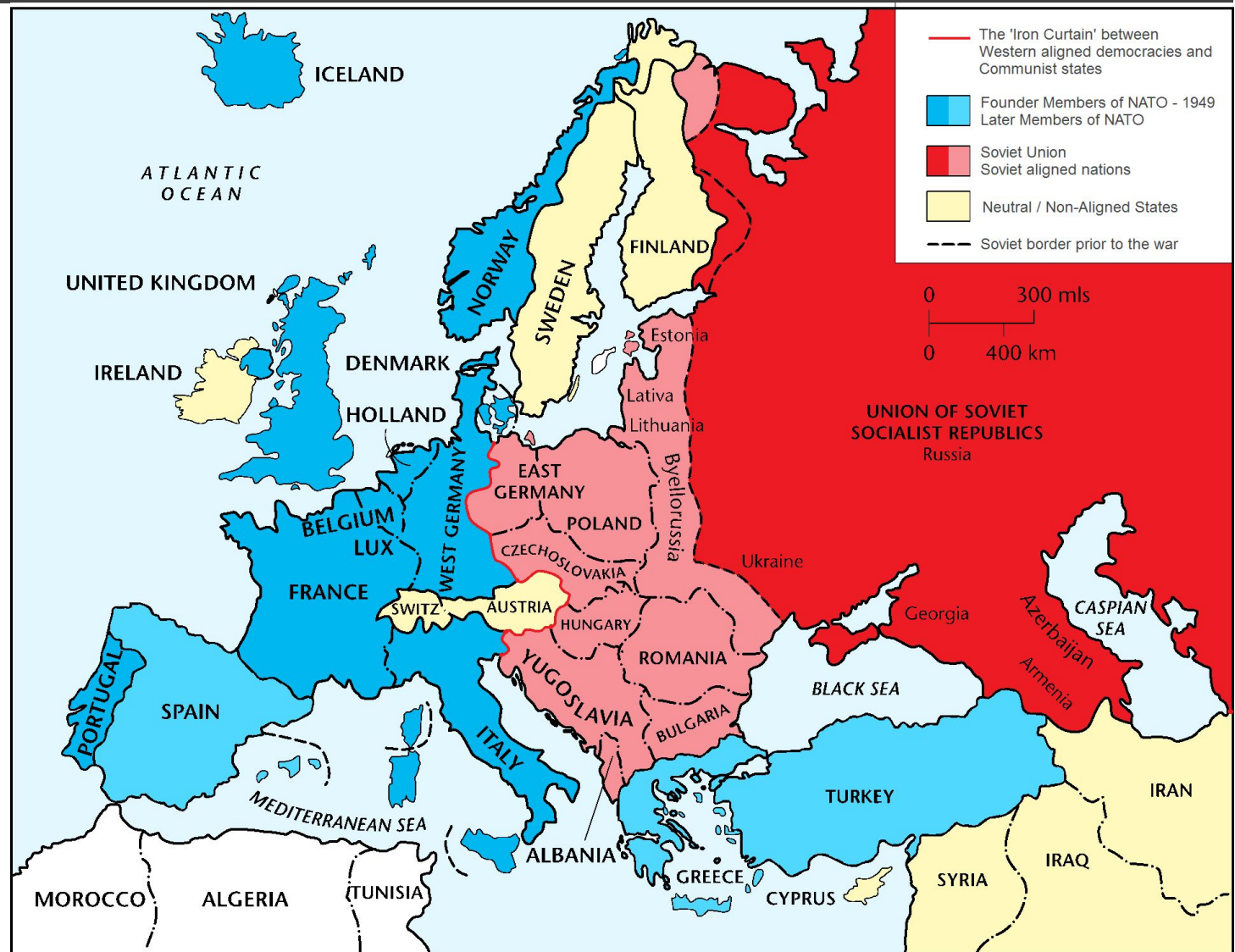
- co to jest i skąd się wzięło
 - Traktat rzymski (1957)
- dlaczego była potrzebna
 - **wspólnota rynku, przepływu osób, usług, towarów i kapitału**
- bezpośrednia poprzedniczka Unii Europejskiej

Znaczenie NATO w czasie Zimnej Wojny

Więcej – podczas osobnej serii spotkań na temat Zimnej Wojny

Traktat z Schengen (1985)

- co to jest i skąd się wzięło
- co z niego wynika
 - **eliminacja barier granicznych**
- symbol jedności Europy

Kolejne wielkie zmiany na świecie

- zjednoczenie Niemiec
- upadek komunizmu
- upadek ZSRR

Traktat z Maastricht (1992)

Zmiany we Wspólnocie Europejskiej:

- **trzy filary** Unii
 - Wspólnota Europejska (wraz z Euroatomem i EWWiS)
 - wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa
 - współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych
- utworzenie Unii Gospodarczej i Walutowej oraz wspólnej **waluty**
- potwierdzenie **tożsamości** Unii na arenie międzynarodowej
- ustanowienie **obywatelstwa** Unii Europejskiej

Szczyt NATO w Paryżu (1997)

- ze specjalnym udziałem Federacji Rosyjskiej
- co to miało być:
akt stanowiący o wzajemnych stosunkach, współpracy
i bezpieczeństwie między NATO a Federacją Rosyjską
- co się działo potem

→ [NATO Ministerial Meetings - Paris, 27 May 1997](#)

[5/15/97 Fact Sheet: NATO-Russia Founding Act](#)

Co to jest Europejski Bank Centralny

- co to jest i skąd się wzięło
- dlaczego był potrzebny
 - Unia Gospodarcza i Walutowa
- **jak działa**

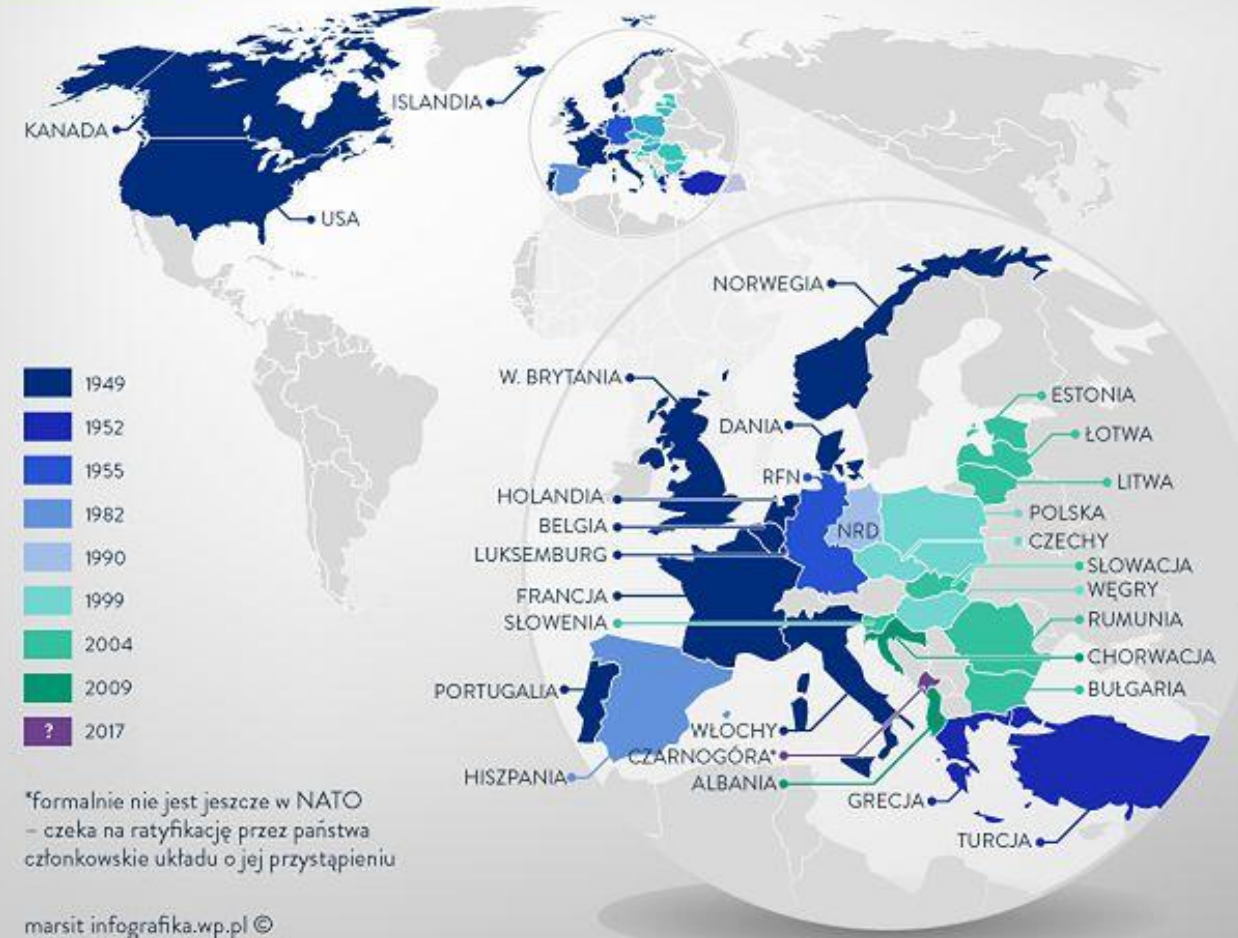
Rozszerzenie NATO

- dołączają pierwsze kraje Europy Środkowej
 - Polska, Węgry i Czechy
- co to oznacza dla nas?
- **ewolucja NATO**
po rozszerzeniu

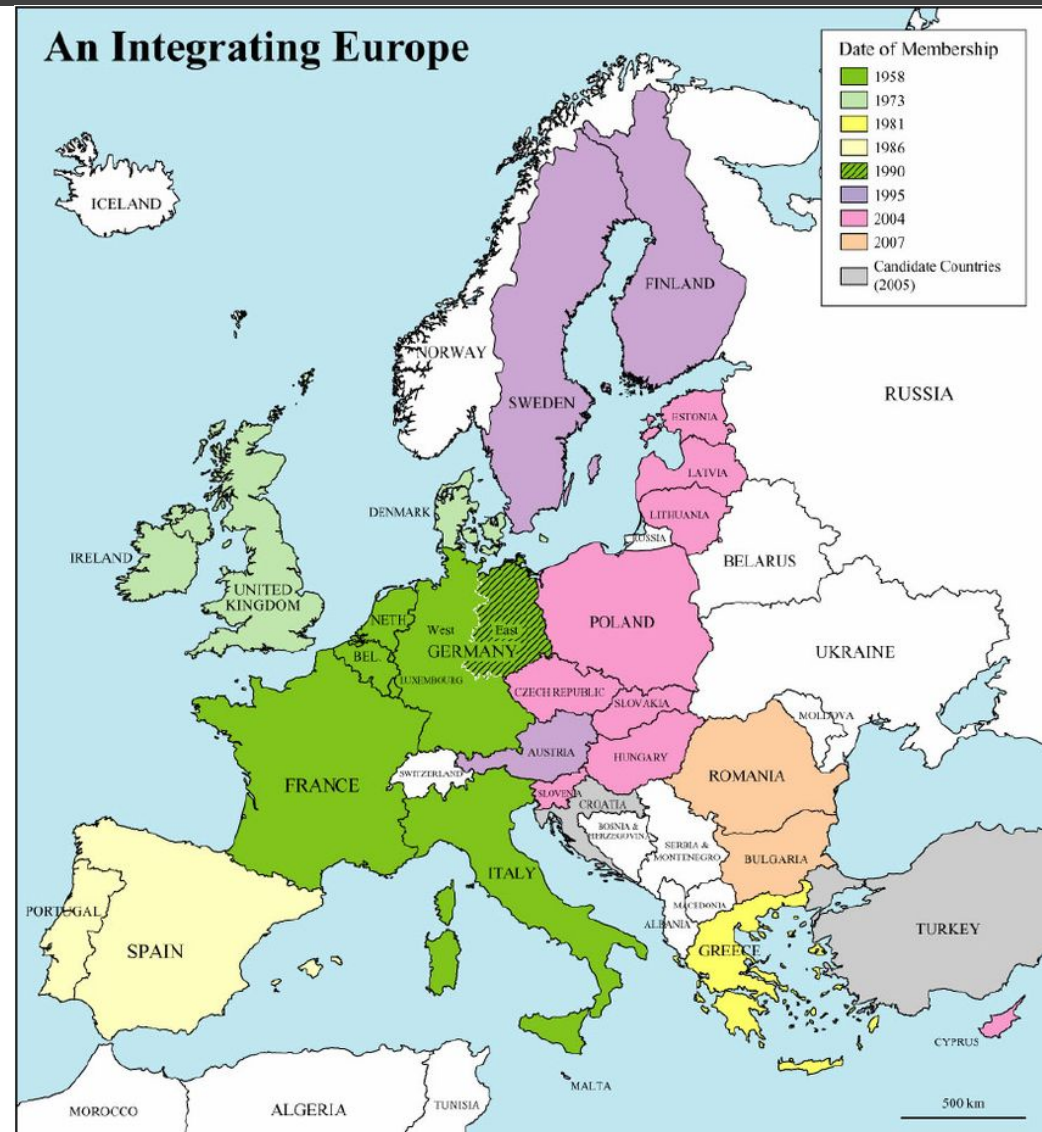
PROCES ROZSZERZANIA NATO

Rozszerzenie Wspólnoty Europejskiej

- powód rozszerzania
- długi proces dołączania kolejnych krajów

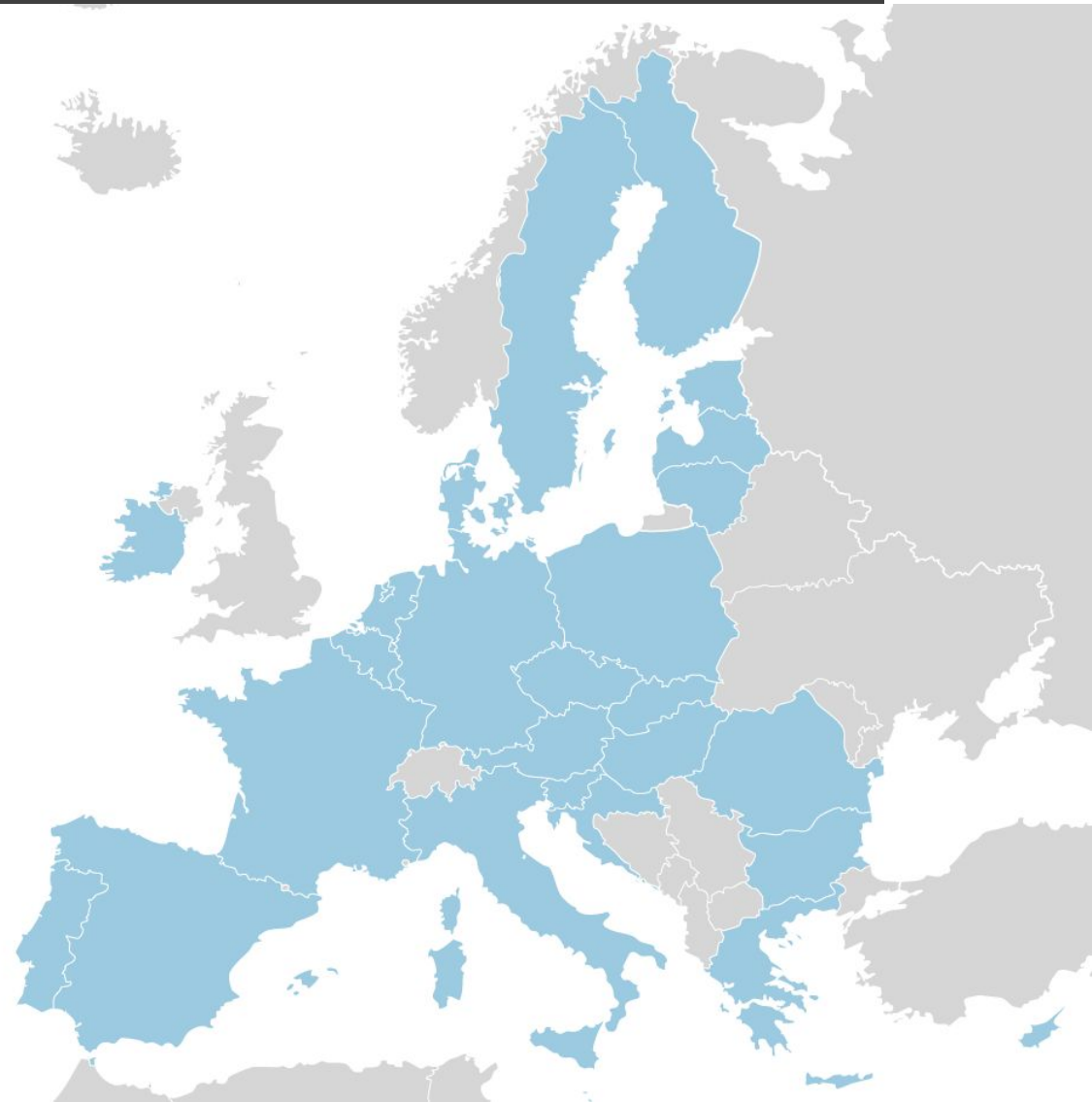
Pytania?

Wracamy do współczesności.

Współczesna Unia Europejska

- co to jest i skąd się wzięło
- proces zmiany Wspólnoty w Unię
- **struktury UE**, jakie są i dlaczego takie
- metody działania
- cele do realizowania

- siły wojskowe NATO
 - szpica — Połączone Siły Bardzo Szybkiego Reagowania (VJTF)
 - NATO Response Force
 - system 4x30 (30 batalionów, 30 eskadr, 30 okrętów w 30 dni)
- **zobowiązania i procedury NATO**
- pamiętacie różnice między działaniami krajowymi a działaniami NATO?
- dlaczego reakcja NATO na wojnę na Ukrainie jest specyficzna
- pamiętacie Szczyt w Paryżu?

Co to jest SWIFT

- co to jest
 - międzynarodowa organizacja finansowa o charakterze stowarzyszenia
 - zajmuje się utrzymaniem sieci telekomunikacyjnej instytucji finansowych
- jak działa?
 - operuje bezpieczną siecią kodowanej komunikacji
 - generuje i przedstawia standard komunikacji międzybankowej
- dlaczego decyzje nie są podejmowane szybko

Sankcje Unii Europejskiej

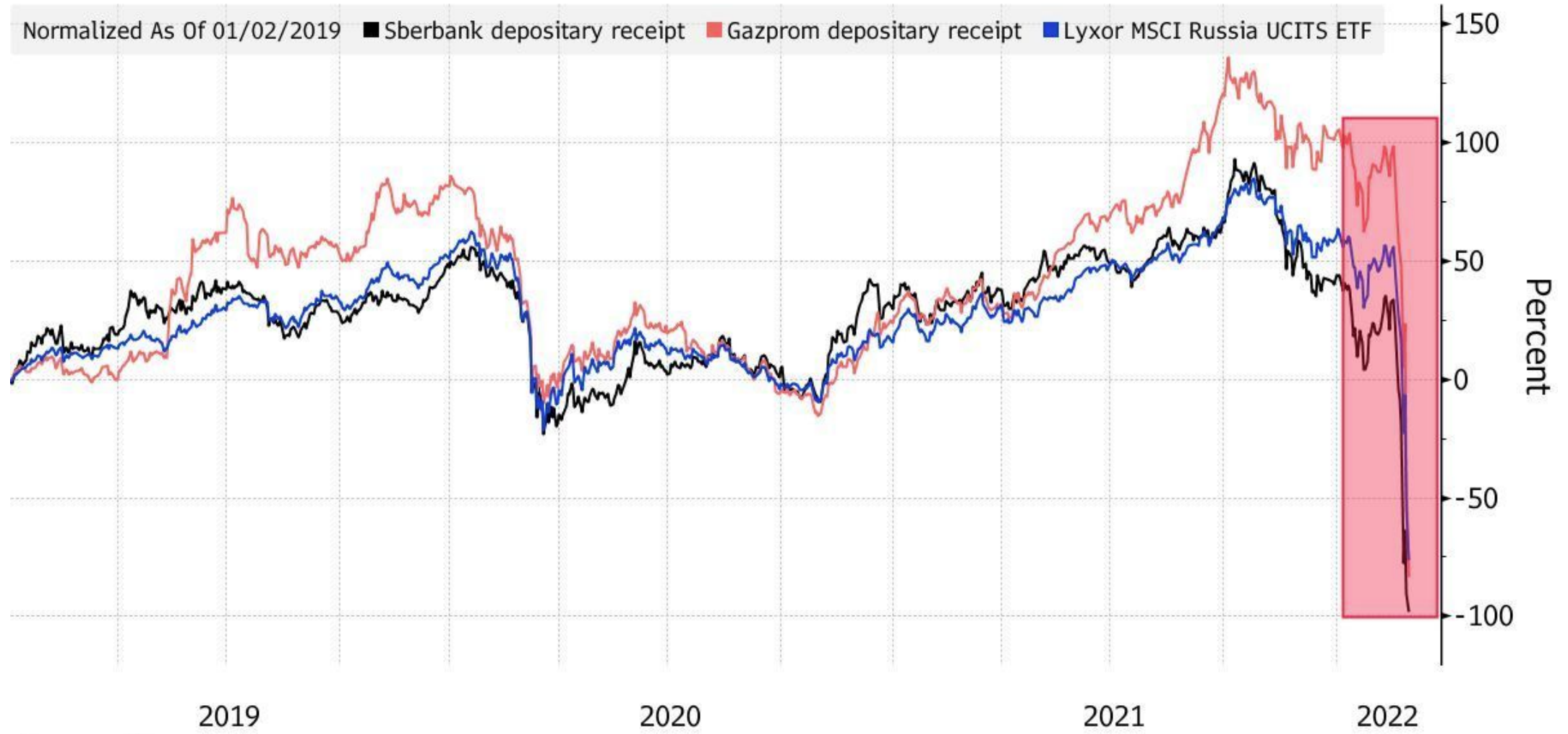
Na czym mogą polegać, a na czym nie mogą polegać?

- rodzaje sankcji
 - organizacyjne
 - korygujące
 - przymuszające
- czemu służą
 - **retorsji**
czyli symetrycznej, zgodnej z prawem międzynarodowym odpowiedzi na czyn nieprzyjazny
 - **represji**
czyli symetrycznej, zgodnej z prawem międzynarodowym odpowiedzi na czyn bezprawny
(nawet takimi samymi środkami, lecz usprawiedliwionymi w konkretnej sytuacji)
- teoria a praktyka

Sankcje Unii Europejskiej

- sankcje ekonomiczne/gospodarcze
 - **cła** — opłaty za przewóz dóbr
 - **embarga** — zakaz przewozu dóbr
 - **kontyngenty** wwozowe lub wywozowe — zakaz przewozu dóbr
 - **ograniczenia monetarne** — blokowanie kont bankowych, zakaz przewozu waluty
- sankcje polityczne i dyplomatyczne
 - wydalenie ambasadorów
 - ograniczenia wizowe
 - ograniczenia udziału w imprezach międzynarodowych
 - zakaz przekraczania granic państw
 - niewpuszczanie statków do portów
 - ...

Czy sankcje są skuteczne?

Source: Bloomberg

Dyskurs polityczny

- deskrytywizm a preskrytywizm w języku polityki
 - “jak jest” $\simeq$ “jak powinno być”
- metody a wartości
 - pragmatyzm $\simeq$ słuszość
- konfliktogenne krzyżowanie strumieni
 - żaden nie jest lepszy/gorszy, one są o czym innym

Bibliografia + do czytania i oglądania

- [Portal NATO](#)
- The Atlantic Council of the United States (August 2003), [Transforming the NATO Military Command Structure: A New Framework for Managing the Alliance's Future](#) (PDF)
- World Economic And Financial Surveys, [World Economic Outlook Database: October 2021](#)
- Zbiór traktatów ONZ: [United Nations Treaty Collection](#)
- [NATO Response Force](#)
- [Traktat Północnoatlantycki \(1949\) | Wikiźródła, wolna biblioteka](#)
- [How the SWIFT System Works \(SWIFT Transactions\) | Investopedia](#)
- [Traktaty założycielskie UE | EUR-Lex](#)
- Robert Kupiecki, *Siła i solidarność. Strategia NATO 1949–1989*
- Hastings Ismay, 1st Baron Ismay (1954) [NATO: The First Five Years](#) (PDF)
- Robert Kupiecki, [Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego](#)
- Lech Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*
- Kazimierz Łastawski, *Historia integracji europejskiej*
- Keith Lowe, *Dziki kontynent. Europa po II wojnie światowej*
- Oprac. zbior., *Historia zimnej wojny. Tom 1. Geneza*
- John Lewis Gaddis, *Zimna Wojna*
- [The Power of NATO's military | SHAPE](#)
- [SHAPE NATO](#) (youtube)
- [NATO Russia military comparison 2022 | Statista](#)
- [Ukraine-Russia tensions: How strong is NATO's position in eastern Europe? | World News | Sky News](#)
- [NATO - Topic: Boosting NATO's presence in the east and southeast](#)
- [NATO - Opinion: Press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg following the meeting of the NATO-Russia Council. 12-Jan.-2022](#)
- [NATO: Reinforcing its eastern flank | House of Commons Library](#)
- [NATO Ministerial Meetings - Paris, 27 May 1997](#)